

Bir Rivayetin Kısa Anatomisi: Tarihsel Süreçte İftirak Hadisinin Anlaşılma Biçimleri Üzerine

MUHAMMET EMİN EREN
Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi
emin.eren@gmail.com

Öz

Ümmetin yetmiş üç fırkaya ayrılacağını ve bunlardan birinin kurtuluşa ereceğini dile getiren iftirak hadisi, Müslümanların dinî ve kültürel geleneğine damgasını vurmuş önemli rivayetlerden biridir. Bu çalışmada, iftirak hadisinin tarihsel süreçteki anlaşılma biçimleri üzerinde ana hatlarıyla durulmuş; farklı *isnād* ve metin yapılarıyla literatürde yer bulan iftirak hadisinin nasıl anlaşıldığı, rivayetlerin hangi yönlerine dikkat çekildiği, bu rivayetler ekseninde ne tür tartışmaların gündeme geldiği genel olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, iftirak hadisini kabul ve reddedenlerin kimler olduğu, hadis hakkındaki lehte veya aleyhte değerlendirmelerin temel hareket noktaları ve bakış açıları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 73 fırka hadisi, *iftirāk*, *fırka-i nāciye*, *fırka-i dālle*, *el-cemā'a* (cemaat), *es-sevād el-a'zam* (büyük çoğunluk), *mā ene 'aleyhi ve aşhābī* (benim ve ashabımın yolu üzere olanlar), *ehl-i beyt(ī)*

Abstract

A Brief Anatomy of a Tradition: On the Various Understandings of the Hadith of Iftirāk in History

The hadith of *iftirāk* ('division') that says that the Islamic umma will divide into seventy three sects and only one of them will be saved is one of the most remarkable accounts that made a lasting impact on Islamic religious and cultural tradition. This study deals with different understandings and interpretations of this hadith in the course of history by various individuals and schools of thought, and, in this context, discusses the arguments of those who have rejected the hadith. It appears that the scholars, be they Sunnis or non-Sunnis, even when rejecting the hadith, have primarily focused on the last part of the hadith where those who will be saved are identified. Various aspects of the hadith that may attract the attention of the modern reader hardly seems to have been a matter of major interest in pre-modern times.

Keywords: Hadith of 73 sects, division (*iftirāk*), *al-fırqa al-nājiya*, *al-fırqa al-dālla*, *al-jamā'a*, *al-sawād al-a'zam* (majority), *mā ana 'alayh ve aşhābī*